

Multicultures. O no.

Aquesta cosa, concepte, ideologia o programa que circula amb el nom de *multiculturalisme*, tal com habitualment es planteja pot ser una fantasia perillosa. També la paraula *multiculturalitat* es repeteix sovint, i no sempre sabem amb quin significat o contingut. Vol dir que al món hi ha moltes cultures? D'acord. Significa que les societats europees s'han format a partir d'elements de cultures diverses, de diverses aportacions de diversos pobles? En efecte, i afortunadament. Ara bé, vol dir també que és desitjable i bo que els països europeus hagen de desintegrar la pròpia tradició cultural, i en canvi d'això convertir-se en un tot indiferenciat, configurat a partir d'elements molt heterogenis que no tenen res, o molt poc, en comú i que ni tan sols encaixen entre ells? Això ja és una altra cosa. *Multiculturalisme* significa que dins la continuïtat de la tradició europea, i de les cultures dels diferents països europeus, hem d'admetre i acceptar de manera positiva la presència d'altres elements culturals? Evidentment, això és fantàstic! En tot cas, el que no em sembla gens positiu és la perpètua devaluació de tot allò que és propi, i la descohesió o dissolució d'aquell conjunt de factors que al llarg de la història han donat forma i contingut al nostre sistema cultural. Al multiculturalisme, tal com sovint es predica, li veig més potencialitat desintegradora que no pas enriquidora. Les cultures són sistemes de cohesió, que òbviament no són estàtiques, van canviant internament, són modificades per allò que van prenent d'altres cultures. No es tracta, doncs, de defensar cap tipus d'essencialisme cultural, que ni és real ni té sentit: es tracta d'incorporar elements culturals nous, però incorporar-los al propi sistema, sense sacrificar-lo, enriquint-lo, eixamplant-lo. De vegades sembla, però, que hem de desintegrar i dissoldre allò que som, en canvi de no se sap ben bé què. Una cosa és voler que una cultura evolucione i una altra és deixar que es desarticule, que es desintegre.

Els europeus podem ser molt masoquistes, practicar amb

Joan Francesc Mira

molt de plaer l'autonegació. Qualsevol element importat, pel sol fet de no ser nostre ja mereix una valoració molt positiva. No ens parem a pensar si és interessant o no, si ens aporta alguna cosa o no... I aquesta és una actitud molt

primària, molt elemental. Els països europeus s'han anat conformant al llarg dels segles a base de compartir tot un seguit de rituals, creences, símbols... Als països americans de nou poblament i sovint de procedències molt diverses, aquesta cohesió no ha tingut el mateix sentit. Allà, el que fa la cultura comuna poden ser sobretot uns símbols de cohesió cívica o política. Als EUA, quan és el Thanksgiving Day, tota la població, tant si es remunta al segle XVII com si són immigrants acabats d'arribar, tant si són d'origen anglosaxó com alemany o polonès o oriental, s'asseuen al voltant d'una taula amb el titot rostit commemorant els *pares fundadors* del vaixell Mayflower i el primer menjar que varen fer amb el producte del seu propi treball. Això és un fons de cultura, un ritual. Com el de compartir uns símbols cívics: quan els meus fills anaven allà a escola, els xiquets cada dia juraven fidelitat a la bandera "i a la república que representa, en llibertat i justícia". Perquè la política forma part de la cultura, el sistema legal forma part de la cultura: la cultura és un sistema de cohesió, no són només biblioteques, museus i danses folklòriques. El problema sobrevé quan gent diferent que viu en un mateix espai té diferents símbols, codis i referents de cultura. *Multiculturalisme* vol dir que alguns grups de nousvinguts poden menysprear els elements que donen sentit i cohesió a la societat on resideixen, o que els volen suplantar per uns altres? Això és molt complicat. El que és segur és que pot crear una enorme dissociació. Perquè, finalment, quin tipus de societat volem construir? Una societat descohesionada, desintegrada, una societat en què grups separats i inconnexos tenen sistemes de valors, de referències, de rituals, de codis ètics o legals diferents? És molt difícil, que una societat així funcione satisfactòriament. Molt difícil, o del tot impossible.

“‘Multiculturalisme’ vol dir que alguns grups de nousvinguts poden menysprear els elements que donen sentit i cohesió a la societat on resideixen, o que els volen suplantar per uns altres? Això és molt complicat. El que és segur és que pot crear una enorme dissociació. Perquè, finalment, quin tipus de societat volem construir?”